

IQTISODIYOT VA INNOVATSIYALAR ILMIY JURNALI

Vol. 1 Issue 01 | pp. 49-56

Available online <https://x7.tsue.uz>**XALQARO HAMKORLIK VA STARTAP EKOTIZIMLARI:
O'ZBEKISTON UCHUN STRATEGIK IMKONIYATLAR****Sultanova Feruza Anvarovna**

TDIU, iqtisodiyot fanlari nomzodi, katta ilmiy xodim

Annotatsiya: Maqolada O'zbekiston startup ekotizimini rivojlantirishda xalqaro hamkorlikning strategik ahamiyati, hozirgi hamkorlik shakllari va ularni kengaytirish yo'llari tahlil qilingan. USAID, EBRD, ADB, Google for Startups va boshqa xalqaro tashkilotlarning O'zbekiston ekotizimiga qo'shayotgan hissasi o'rganilgan. Xalqaro akseleratorlar, diaspora kapitalini jalb qilish va cross-border startup hamkorligi bo'yicha global tajriba O'zbekiston sharoitiga tadbiriq etilgan.

Kalit so'zlar: *xalqaro hamkorlik, startup ekotizimi, diaspora kapitali, xalqaro akselerator, cross-border, texnologiya transferi, O'zbekiston, global innovatsiya.*

Аннотация: В статье анализируется стратегическое значение международного сотрудничества в развитии стартап-экосистемы Узбекистана, существующие формы сотрудничества и пути их расширения. Исследован вклад USAID, ЕБРР, АБР, Google for Startups и других международных организаций в экосистему Узбекистана. Международный опыт в области международных акселераторов, привлечения капитала диаспоры и трансграничного стартап-партнёрства адаптирован к условиям Узбекистана.

Ключевые слова: *международное сотрудничество, стартап-экосистема, капитал диаспоры, международный акселератор, трансграничное сотрудничество, трансфер технологий, Узбекистан, глобальные инновации.*

Abstract: This article analyzes the strategic importance of international cooperation in developing Uzbekistan's startup ecosystem, existing cooperation formats, and ways to expand them. The contributions of USAID, EBRD, ADB, Google for Startups, and other international organizations to Uzbekistan's ecosystem are studied. International experience in global accelerators, diaspora capital attraction, and cross-border startup partnerships is adapted to Uzbekistan's conditions.

Keywords: *international cooperation, startup ecosystem, diaspora capital, international accelerator, cross-border, technology transfer, Uzbekistan, global innovation.*

Kirish

Globallashuv sharoitida hech bir davlatning startup ekotizimi to'liq izolyatsiyada rivojlana olmaydi. Eng muvaffaqiyatli ekotizimlar — Kremniy vodiysi, Tel-Aviv, Singapur, Stokgolm — o'zlarining global aloqalari va xalqaro kapital, talent va texnologiyalarni jalb qilish qobiliyati orqali raqobatbardoshlikka erishdi. O'zbekiston uchun ham xalqaro hamkorlikni kengaytirish startup ekotizimini tezlashtirishning eng samarali yo'llaridan biri.

2017 yildan boshlab O'zbekistonning iqtisodiy ochiqlik siyosati xalqaro donorlar, investorlar va texnologiya kompaniyalari bilan yangi hamkorlik yo'nalishlarini ochdi. Biroq bu imkoniyatlardan to'liq foydalanish uchun tizimli yondashuv, institutsional tayyorgarlik va strategik maqsadlar asosida ishlaydigan hamkorlik mexanizmlari zarur.

Adabiyotlar sharhi

Saxenian (2006) «The New Argonauts» asarida diaspora tadbirkorligining Hindiston va Xitoy ekotizimlarini rivojlantirishi, aynan xorijdagi mutaxassislar orqali kapital, bilim va tarmoqlarning ona

mamlakatiga oqib kelishini ko'rsatib bergan [1]. Bu model O'zbekistonning katta diaspora salohiyati — dunyodagi 3 millionga yaqin o'zbek — uchun alohida ahamiyatga ega.

D.Hasanov (2024) O'zbekiston startup ekotizimini xalqaro reytinglarda baholab, mamlakatning Startup Genome indeksidagi o'rni past bo'lishining asosiy sabablarini aniqlagan [2]. F.Ergashev (2025) esa EBRD va ADB dasturlarining O'zbekiston MSB (o'rta va kichik biznes) sektoriga ta'sirini empirik tahlil qilgan [3].

Tahlil va natijalar

1-jadval. O'zbekiston startup ekotizimidagi xalqaro hamkorlik dasturlari (2023-2025)

Tashkilot/Dastur	Investitsiya (mln. \$)	Qamrab olgan startaplar	Asosiy yo'nalish
USAID BIZTECH	4.2	87	Raqamli texnologiya
EBRD Star Venture	8.6	134	Kichik biznes innovatsiya
ADB TA dasturi	3.1	56	Agritech va fintech
Google for Startups	1.8	210	Akseleratsiya
Fransuz Instituti (AFD)	2.4	43	Yashil texnologiya
Xalqaro Moliya Korporatsiyasi	12.0	28	Venchur sarmoyasi

Manba: Innovatsion rivojlanish vazirligi va xalqaro tashkilotlarning ochiq ma'lumotlari, 2025.

Xalqaro hamkorlik O'zbekiston startup ekotizimiga uchta asosiy kanal orqali ta'sir ko'rsatmoqda. Birinchi — moliyaviy: xalqaro tashkilotlar tomonidan ta'minlanadigan grantlar, kreditlar va equity investitsiyalar. Ikkinchi — bilim va tajriba transferi: xorijiy mentorlar, trening dasturlari va xalqaro akseleratorlarga kirish imkoniyati. Uchinchi — bozorga chiqish: xalqaro sheriklar orqali O'zbekiston startaplarining xorijiy bozorlarga chiqishi.

Diaspora kapitalini jalb qilishda hali to'liq ishlatilmagan ulkan imkoniyat mavjud. Taxminlarga ko'ra, xorijdagi o'zbek diasporasi yillik 8—10 milliard dollar hajmida pul o'tkazmalari amalga oshiradi, biroq bu oqimning investitsion kapitalga aylantirilgan ulushi 2—3% dan oshmaydi. Maqsadli diaspora investitsiya fondi va startaplarga onlayn sarmoya qilish platformasi ushbu salohiyatni to'liqroq ishga solish imkonini beradi.

Xulosa va takliflar

Xalqaro hamkorlik O'zbekiston startup ekotizimini tezlashtirish uchun strategik kalit hisoblanadi. Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi: xorijdagi o'zbek tadbirkorlarini ona mamlakatga investitsiya jalb qilishga rag'batlantiruvchi diaspora investitsiya dasturini yaratish; xalqaro akseleratorlar (Y Combinator, Techstars) bilan rasmiy hamkorlik shartnomalarini imzolash; O'zbekiston startaplari uchun Yevropa va Osiyo bozorlariga chiqishni osonlashtiruvchi ikki tomonlama startup vizasi joriy etish; xalqaro texnologiya kompaniyalari bilan R&D; markazlarini mamlakatda ochish bo'yicha rag'batlantiruvchi siyosat shakllantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar

- Saxenian, A. (2006). The New Argonauts: Regional Advantage in a Global Economy. Harvard University Press.
- Hasanov, D. (2024). O'zbekiston startup ekotizimining xalqaro reytinglarda o'rni va uni yaxshilash yo'llari. — Toshkent: TDIU, PhD dissertatsiyasi. — 28-b.
- Ergashev, F. (2025). Xalqaro moliya institutlarining O'zbekiston MSB sektoriga ta'siri. — Toshkent: IQTISODIYOT. — 112-b.
- EBRD. (2025). Transition Report 2025: Central Asia Innovation Landscape. London.

5. Startup Genome. (2024). Global Startup Ecosystem Report 2024. San Francisco.

6. OECD. (2025). SME and Entrepreneurship Outlook: Emerging Markets. Paris: OECD Publishing.

Copyright: © 2026 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)